

Het Lpb bestaat 25 jaar!

25 jaar geleden, het was 1994. Nelson Mandela wordt de eerste zwarte Zuid-Afrikaanse president. Het WK voetbal in de Verenigde Staten verloopt niet al te best. De Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens wordt ingevoerd. En het eerste kabinet Kok ging van start: Paars 1. Het ging economisch voor de wind en het kabinet met PvdA, VVD en D'66 zorgde voor sterke lastenverlichting voor burgers en bedrijven. Bij zijn aantreden was het kabinet in meerdere opzichten uniek. Het bracht de PvdA en VVD - lang elkaars ideologische tegenstander – samen. Voor het eerst ook geen confessionele partij in een kabinet. De jongerenpartij van de SGP schetst in een pamflet 'het paarse kabinet' het volgende beeld:

'Paars' is een logisch uitvloeisel van de secularisatie en ontkerstening in onze samenleving en past dus zondermeer in het huidige tijdsbeeld. Immers, de individuele burger en zijn wensen zijn maat voor het regeringsbeleid. Eigenlijk is dat logisch. De partijen PvdA, WD en D66 hebben hun wortels in de Franse Revolutie. Geen gezag en geen God boven de autonome mens maar vrijheid, gelijkheid en broederschap. Er is in toenemende mate sprake van geestelijke herkenning tussen socialisten, liberalen en pragmatici.

En 1994 was ook het jaar waarin het Lpb het levenslicht zag. Enkele jaren daarvoor is mijn organisatie opgericht. Dat heette toen nog het Landelijk Samenwerkingsverband Achterstandsgebieden. Toen de rijksoverheid voor het eerst een beleid voor wat we nu aandachtswijken noemen op touw zette, het Probleem Cumulatiegebieden Beleid, besloten opbouwwerkers, ambtenaren en bewoners dat een samenwerkingsverband nodig was. Al snel bleek er voldoende aanbod en aandacht voor de professionele kant van wijkgericht werken, en het platform ging verder als bewonersplatform. Jaren later, na een felle strijd met de beroepsvereniging van opbouwwerkers, ook als een onafhankelijke organisatie.

Tot zover de geschiedenis

Tot zover de geschiedenis. Ik kom later nog terug op welke duiding ik hieraan geef.

Want vandaag vieren we feest. Het Lpb bestaat 25 jaar en heeft tal van wapenfeiten. Het heeft een rol gespeeld in de doorontwikkeling van wijkgericht werken. Het heeft sterk bijgedragen aan het lerende vermogen van gemeenten onderling. Een lerend vermogen waaraan weleens wordt getwijfeld als een nieuw college een nieuwe beleidsafdeling of een nieuwe gemeentesecretaris de manier van werken weer een drastisch willen omgooien.

De tweedaagse congressen zijn beroemd en berucht in het land. Een grote groep ambtenaren strijkt neer in een gemeente waar het gonst van de activiteit en feestelijkheden. De laatste jaren mochten we als LSA daar stevast een bijdrage aan leveren. Bewoners zijn voor het Lpb een vaste en gewaardeerde samenwerkingspartner. En gelukkig ook het LSA.

Gelukswensen

En wie jarig is krijgt een cadeau. Maar wat neem je mee voor een netwerk? Daarom heb ik gelukswensen opgesteld voor een mooie en sterke toekomst van het Lpb. De tijd staat me niet toe om er 25 uit te spreken en dat is misschien wel wat veel van het goede. Ik heb er 5 meegenomen, 1 voor ieder lustrum.

1. Ik wens jullie meer contact voorbij de gelijkgestemden

Mijn contacten met Lpb zijn vaak een feest der herkenning. Samen zwoegen we om echt integraal te werken, een stem voor de burger, het ophalen van de agenda in de wijk, bescheiden bestuur en voldoende mandaat in de uitvoering. We herkennen ons in elkaar en vinden steun bij elkaar.

Een belangrijke functie van platforms en netwerken is onderlinge solidariteit, herkenning van de eigen werksoort, uitwisselen van ervaringen en morele en mentale steun aan elkaar om door te gaan. En dat is een belangrijke waarde die je moet koesteren.

Maar dit kan ook beperkend werken. Een netwerk waarin je oplaadt, lief en leed deelt, bevestigt wordt in je harde en goede werk en opgeladen weer teruggaat naar je eigen gemeente. Met een risico dat je niet 'uit je eigen bubbel' bent gekomen. Teveel omgang met alleen gelijkgestemden houd je niet altijd scherp. Het geeft je niet het complete plaatje. Zien we iets over het hoofd? Kunnen we anderen ook meekrijgen? Werken we aan het symptoom of ook aan de onderliggende oorzaak als we oplossingen verzinnen?

Niet voor niets haalde ik de jongerenpartij van de SGP aan over het kabinet Paars Het helpt te weten hoe anderen kijken naar jouw werk en opvattingen om ze beter uit te kunnen leggen, om samenwerking te zoeken of ze te verbeteren.

Kortom ik wens jullie dat mensen uit jullie organisaties die anders kijken en denken ook aanhaken bij Lpb en haar bijeenkomsten.

2. Ik wens jullie meer en andere samenwerkingspartners

Als we kijken naar wijkgericht werken en het versterken van democratische processen dan kijken we vaak naar de verhouding overheid en burger. We hebben met elkaar hier heel precies naar leren te kijken. Boekenkasten vol zijn erover opgeschreven en iedereen hier aanwezig heeft een eigen theorie ontwikkeld en handswijze om hiermee om te gaan. Het bestuur dicht bij de samenleving brengen, de rol van actieve bewoners als spreekbuis herwaarderen, bewonersinitiatieven als spiegel voor gemeentelijke bureaucratie. Of de wijkambtenaar als regisseur, architect van processen of oliemannetje. Allemaal aspecten waar we over nadenken.

Als we beter kijken moeten we toegeven dat veel ingrijpende besluiten en ingrepen helemaal niet in het samenspel overheid – burger worden genomen. Maar in het economisch-maatschappelijk domein. Denk eens aan de grote invloed die projectontwikkelaars, grote zorgorganisaties, woningcorporaties of bijvoorbeeld netbeheerders hebben. En dat speelt zich veelal af buiten op blikveld en hierop hebben we geen invloed.

Ik wens jullie als vooruitgeschoven posten en als vertegenwoordigers van onze gemeenten meer bemoeienis met deze processen. Waarbij je deze partijen als partner in wijkprocessen ziet en als zodanig leert kennen. Om ook aan hen het belang van een wijkgerichte benadering uit te leggen en soms ook op te leggen.

3. Ik wens jullie meer doorzettingsmacht

Velen van jullie zullen niet zoveel ophebben met het woord macht. Als ik in gesprek ben met een wijkambtenaar, dan zegt deze al gauw: nee, macht heb ik niet, ik moet het hebben van relaties. Voor een deel iets wat hoort bij de Nederlandse cultuur. En toch...

Om het verschil te maken is een goed inzicht in macht en invloed van belang. Jullie staan voor het belang van wijken en haar inwoners. Soms moet je dan het spel meespelen en je invloed optimaal gebruiken. Dus werken op basis van relaties is ook een manier om invloed te hebben en geeft je een bepaalde vorm van macht.

Deze heb je ook nodig om de soms wel erg getechnocratiseerde overheid te veranderen. Een technocratie waarin verantwoordelijkheid van de overheid zoek raakt of zoek wordt gemaakt. Oud- VNG directeur Joop van den Berg zei hierover:

De Rijksoverheid maakt de regels maar voert ze niet uit en acht zich voor de uitvoering dan ook niet verantwoordelijk. Die is immers gedecentraliseerd.

Het gemeentebestuur voert uit, maar daar gaan diverse dingen fout. De gemeente kan zich dan verschuilen achter het excuus: wij hebben de regels niet gemaakt, daar kunnen wij niet voor verantwoordelijk worden gesteld. Wordt het ingewikkeld, dan brengen wij het zaakje onder in een gemeenschappelijke regeling dan weet helemaal niemand meer wie waarvoor verantwoordelijk is. Jammer voor de burger, die erin verdwaalt natuurlijk.

En jammer voor jullie die hiertussen laveren en dingen moeten uitleggen die niet uit te leggen zijn.

4. Ik wens jullie bemoeienis met de maatschappelijke opgaven van deze tijd

En dat is een leuke! We hebben jullie namelijk keihard nodig. Een van de kenmerken van deze huidige tijd zijn de enorme en omvangrijke maatschappelijke uitdagingen die op ons afkomen. Bijvoorbeeld de ontwikkelingen in de kenniseconomie en de globalisering. Maar zeker ook die van de energietransitie.

Alle kennis en kunde die jullie hebben opgedaan tijdens de perioden van sociale vernieuwing, grootscheepse herstructurering en wijkaanpak hebben we nodig om de grote opgaven aan te kunnen. Deze ontwikkelingen komen met grote onzekerheden. Niemand weet hoe we het moeten doen, alleen dat er noodzaak voor is. Hier ligt een groot democratisch risico op de loer.

We hebben jullie nodig om hieraan te werken. En bij voorkeur in de rol die jullie nu al innemen. Ga erop af, bemoei je ermee en sla de handen ineen.

5. Ik wens jullie een nog scherper ideologisch profiel

En daar komt mijn korte historische schets om de hoek kijken. Ontstaan in een tijd waarin het new public management nog na-ijlde. De tijden van Paars 1 waarin ideologie er minder toe deed en het runnen van de BV Nederland voorop stond. Gemeenten gingen op in grotere gemeenten waarin het klassieke sturingsmodel niet meer volstond. De gemeente als een concern met divisies, directeuren en resultaatverantwoordelijke eenheden. En met de overtuiging dat deze concerns als bedrijven moesten worden gerund, met dienstverlening als product en de burger als klant. Ik weet dat niet, maar misschien ontstond het Lpb wel als reactie op deze ontwikkeling. Misschien ook wel logisch dat de Lpb als kind van haar tijd geen erg duidelijk ideologisch profiel heeft.

Als individuele ambtenaar is dat misschien ook wel lastig. Maar als collectief lijkt me dat prima te doen. Waar liggen jullie kernwaarden, wat zijn jullie voorwaarden voor een rechtvaardige en democratische samenleving? Ik denk dat jullie met kunde en gezag deze standpunten kunnen uitdragen.

Ik vind het een eer dat ik deze geluक्सwensen aan jullie mocht overbrengen. Vergeef me als het wat scherp aangezet is. Ik hou de traditie maar in ere dat LSA het kritische geluid mag brengen tijdens bijeenkomsten van de Lpb. Ik heb heel veel waardering voor jullie werk individueel in onze wijken en collectief in het verband van Lpb. Ik wens jullie een hele mooie toekomst en nog vele jaren.